

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญของปัญหา

ในการศึกษาถึงระบบการเมือง สถาบันทางการเมืองที่มีความสำคัญมากอย่างหนึ่งก็คือ พรรคการเมือง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเทศเสรีประชาธิปไตยที่ใช้ระบบรัฐสภา พรรคการเมืองจะเป็นสถาบันทางการเมืองที่เข้ามาทำหน้าที่เป็นตัวเชื่อมระหว่างผู้ปกครองกับประชาชน และยังเป็นกลไกสำคัญที่จะทำให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในทางการเมือง โดยประชาชนจะเป็นผู้คัดเลือกตัวแทนของตนเข้าไปมีอำนาจเพื่อที่จะสามารถตอบสนองความต้องการ และผลประโยชน์ของตน ด้วยการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง

พรรคการเมืองในฐานะสถาบันทางการเมืองจึงมีหน้าที่เบื้องต้นที่สำคัญ 2 ประการ คือ¹

1. คัดเลือกผู้นำทางการเมืองที่มีคุณธรรมและมีความรู้ที่จะสามารถดำเนินกิจกรรมทางการเมืองให้บรรลุเป้าหมายของประชาธิปไตยได้
2. ดำเนินกิจกรรมทางการเมืองตามกระบวนการ ขั้นตอน และวิธีการที่กำหนดไว้ตามกติกาของระบอบประชาธิปไตย

สำหรับการเมืองไทย พรรคการเมืองมักถูกมองว่าแท้จริงแล้วยังไม่เป็นพรรคการเมืองตามความหมายที่ควรจะเป็น หากแต่เป็นเพียงกลุ่มทางการเมือง (Political Factions) เท่านั้น ทั้งนี้เนื่องจาก

- 1) พรรคการเมืองไทยส่วนใหญ่มักเกิดจากการรวมตัวกันของบุคคลเพียงไม่กี่คน โดยอาศัยพื้นฐานของความสัมพันธ์ส่วนตัว มากกว่าจะอยู่บนพื้นฐานความคิดเห็นหรืออุดมการณ์ทางการเมืองที่คล้ายคลึงกัน ดังนั้นพรรคการเมืองไทยส่วนใหญ่จะไม่ค่อยมีความยั่งยืนหรือมั่นคง

¹ สถาบันดำรงราชานุภาพ, ทฤษฎีว่าด้วยเรื่องการบริหารและพัฒนาระบบพรรคการเมือง (กรุงเทพมหานคร : สถาบันดำรงราชานุภาพ, 2540), น.3.

2) พรรคการเมืองไทยส่วนใหญ่จะเป็นการรวมกลุ่มของนักการเมืองจำนวนน้อย มิได้มีรากฐานการสนับสนุนจากประชาชน พรรคการเมืองส่วนใหญ่ไม่มีการจัดตั้งสาขาพรรคในระดับท้องถิ่นขึ้นมาเพื่อเป็นตัวเชื่อมประสานระหว่างพรรคกับประชาชน เมื่อพรรคการเมืองขาดรากฐานสนับสนุนจากประชาชนดังกล่าว จึงล้มเหลวได้โดยง่าย

3) พรรคการเมืองไทยส่วนใหญ่จัดตั้งขึ้นโดยมิได้มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อเข้าไปบริหารประเทศ หากแต่ใช้พรรคเพื่อเป็นเครื่องมือในการแสวงหาผลประโยชน์ตอบแทนมากกว่าเหตุผลอื่น

4) พรรคการเมืองไทยส่วนใหญ่ยังขาดอุดมการณ์ทางการเมือง และทิศทางในการดำเนินงานที่ชัดเจน จะมีบทบาทมากเฉพาะช่วงการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งเท่านั้น

ต่อข้อสังเกตดังกล่าว ผู้ศึกษาเล็งเห็นว่าในปัจจุบัน มีพรรคการเมืองของไทยพรรคหนึ่งที่สามารถตอบโจทย์ดังกล่าวข้างต้นได้พอสมควร ไม่ว่าจะเป็นการดำรงอยู่อย่างยั่งยืนมาจนถึงปัจจุบันนับเป็นเวลาถึง 60 ปีเต็ม (แม้ว่าจะมีภาวะการเกิด – ดับ ไม่ต่อเนื่องบ้างตามสถานการณ์การเมืองในแต่ละยุคแต่ละสมัย) หรือจากการที่พรรคการเมืองพรรคนี้อิฐฐานทางการเมืองในรูปของสาขาพรรคกระจายอยู่ทั่วประเทศถึง 193 สาขา² และที่สำคัญคือ มีความมุ่งมั่นอย่างแน่วแน่ในการเข้าไปบริหารประเทศและมีการประกาศอุดมการณ์ของพรรคอย่างชัดเจนต่อสาธารณชน

พรรคการเมืองที่ผู้ศึกษากำลังกล่าวถึงก็คือ พรรคประชาธิปัตย์ ซึ่งเป็นพรรคการเมืองเก่าแก่ที่สุดในประเทศไทย มีประวัติความเป็นมาอยู่คู่กับพัฒนาการทางการเมืองของไทยอย่างยาวนาน ไม่ว่าจะเป็นการทำหน้าที่บริหารประเทศในฐานะรัฐบาล หรือคอยตรวจสอบการทำงานของรัฐบาลในบทบาทฝ่ายค้าน แม้กระทั่งในช่วงที่การเมืองไทยถูกอำนาจเผด็จการเข้าครอบงำ พรรคประชาธิปัตย์ก็มักจะหาโอกาสเข้าไปมีบทบาททางการเมืองอย่างสม่ำเสมอ

การดำเนินงานทางการเมืองของพรรคการเมืองต่าง ๆ ย่อมต้องการความเป็นที่ยอมรับของประชาชนในฐานะที่ตนได้รับเลือกให้เป็นตัวแทนของประชาชน เพื่อเข้าไปทำหน้าที่ในสภาผู้แทนราษฎร ดังนั้น สิ่งที่มีความสำคัญมากที่สุดของพรรคการเมืองเพื่อให้บรรลุเป้าหมายนี้ก็คือ ฐานเสียงนั่นเอง

² ข้อมูล ณ วันที่ 31 สิงหาคม 2546.

สำหรับฐานเสียงของพรรคประชาธิปัตย์นั้น ในระยะแรกก็เป็นเหมือนดังพรรคการเมืองอื่น ๆ กล่าวคือเป็นพรรคการเมืองที่เป็นตัวแทนของประชาชนโดยทั่วไปทุกภูมิภาค และยังคงค่อนข้างเป็นที่นิยมของประชาชนทั่วประเทศในการเลือกตั้งหลายสมัย แต่ในเวลาต่อมาก็เป็นที่ทราบกันว่าพรรคประชาธิปัตย์มีฐานเสียงที่สำคัญอยู่ในภาคใต้ จนปัจจุบันสามารถกล่าวได้ว่าเป็นฐานเสียงหลักของพรรค ถึงขั้นมีการกล่าวกันว่า พรรคประชาธิปัตย์เป็นพรรคการเมืองของคนใต้ หรือเป็นพรรคภูมิภาคนิยมที่เป็นตัวแทนของคนใต้ ซึ่งไม่ว่าพรรคประชาธิปัตย์จะยินดีกับคำกล่าวนี้หรือไม่ก็ตาม ภาพดังกล่าวก็ส่งผลกระทบต่อทั้งด้านบวกและด้านลบต่อพรรคประชาธิปัตย์อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ และจะยังคงเกาะติดกับพรรคประชาธิปัตย์ไปอีกนาน

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

เพื่อศึกษาถึงสาเหตุที่ทำให้พรรคประชาธิปัตย์สามารถสร้างฐานเสียงสนับสนุนที่สำคัญในภาคใต้ได้

สมมติฐาน

ในการศึกษาเรื่องพรรคประชาธิปัตย์กับการสร้างฐานความนิยมในภาคใต้ ผู้ศึกษาได้ตั้งสมมติฐาน ดังนี้

1. ตัวผู้สมัครที่พรรคประชาธิปัตย์นำเสนอแก่ประชาชนในภาคใต้ ล้วนแต่เป็นคนในพื้นที่ และเป็นคนมีการศึกษาสูง ทำให้เป็นที่ยอมรับและเกิดความรู้สึกถึงความเป็นพวกเดียวกัน
2. บทบาทการทำหน้าที่ในสภาผู้แทนราษฎรของพรรคประชาธิปัตย์ เป็นที่พอใจของประชาชนในภาคใต้ ส่งผลให้พรรคประชาธิปัตย์ได้รับความนิยมจากคนใต้
3. บุคลิกภาพหรือลักษณะเฉพาะตัวของพรรคประชาธิปัตย์ สอดรับกับบุคลิกภาพของประชาชนชาวใต้ มีส่วนทำให้พรรคประชาธิปัตย์เป็นที่ยอมรับของชาวใต้
4. กระบวนการอบรมกล่อมเกลาก่อนการเลือกตั้งของพรรคประชาธิปัตย์ ที่มีดำเนินการอย่างมีระบบและขั้นตอน เป็นปัจจัยบวกที่ส่งผลให้พรรคประชาธิปัตย์ได้รับคะแนนสนับสนุนในภาคใต้ได้เป็นอย่างดี

วิธีการศึกษา

1. การวิจัยเอกสาร ได้แก่ จากกฎหมายรัฐธรรมนูญ พระราชบัญญัติพรรคการเมือง รายงานการวิจัย ผลงานทางวิชาการ วิทยานิพนธ์ บทความและข่าวสารจากหนังสือพิมพ์ หนังสือที่เกี่ยวกับพรรคประชาธิปัตย์ ข้อมูลจากอินเทอร์เน็ตหรือเว็บไซต์ต่าง ๆ รวมทั้งเอกสารอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง
2. การสัมภาษณ์ ได้แก่ การสัมภาษณ์นักการเมืองพรรคประชาธิปัตย์ที่มีฐานเสียงอยู่ในภาคใต้

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบถึงประวัติความเป็นมาของพรรคประชาธิปัตย์ ความเชื่อมโยงระหว่างพรรคประชาธิปัตย์กับภาคใต้ คนใต้ ซึ่งอาจเรียกว่าแทบจะแยกกันไม่ออก อันนำไปสู่การตอบคำถามที่เรามักจะได้ยินกันบ่อย ๆ ว่า ทำไมคนใต้ถึงเลือกแต่พรรคประชาธิปัตย์
2. ก่อให้เกิดประโยชน์ในการศึกษาถึงระบบพรรคการเมือง โดยใช้พรรคประชาธิปัตย์เป็นกรณีศึกษา เนื่องจากเป็นพรรคการเมืองที่ก่อตั้งมายาวนาน จนอาจใช้เป็นกรณียกเว้นของพรรคการเมืองไทยได้

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

1. ทฤษฎีพรรคการเมือง
2. แนวคิดเรื่องวัฒนธรรมทางการเมืองและการอบรมกล่อมเกลาทางการเมือง